

Emakumezko iturgina

ULA IRURETAGOIENA

Etzeko komuneko zisterna apurtu eta iturgin baten laguntzaren premia duzu. Hitzordua telefonoz lotu eta adosturiko orduan etzeko txirrinak jo du. Atea ireki eta emakume bat aurkitu duzu. Ziur naiz horrelako egoera baten aurrean, arrarotasun bat gorpuztuko zitzaizula, galdera eta lotsarekin batera. Iturginari komunerantz bidea egiteko gonbitea luzatu baino lehen, barne bakarrizketa asaldatuko zaizu: "Bera al da iturgina? Iturginaren laguntzailea izango ote da? Lana egiten jakingo ote du?". Gure barnean dauden aurreiritziek kolpatzen gaituzte horrelakoetan eta argitasunez ikusarazten dute genero rolen araberrako profesio banaketak errealitate gordina direla.

Pasa den martxoaren 23an Donostian Emakume eraikitzaileak jardunaldia egin zen, eraikuntza sektorearen maskulinizazioaren bueltan hitz egiteko. Euskal panorama honakoa da: eraikuntzako gremioetan emakumeak %6a baino ez dira. Aparejadoreak –obran egoten diren eraikuntzako teknikariak– %3a besterik ez. Arkitektoen artean, egoera bitxia da, unibertsitateko ikaslearen gehiengoa emakumezkoa bada ere, profesional gisa bisatzen diren lanen artean gizonezkoak direlako nagusi portzentaje oso altu batean. Emakume arkitekto askoren ibilbidea izaten da irakaskuntza, elkargoratzeko behar ez duten obra-lanak edo administrazioko lanak.

Eraikuntzarekin erlaziozaturiko lanetan diharduten emakumeek diote beraien jardunean azterketa etengabearen bizi direla, lana burutzeko gai ote diren demostratzeko eskaerak pairatuz, deserosoak diren egoera eta komentarioak jasanez. Horregatik, eraikuntzako emakume langileen bateratzeak premia handia du, bizi duten esperientziak eta egoerak konpartitu eta salatzeko, elkarri babesa emateko sare bat sortzeko, emakumeen lana bistaratzeko, laguntza emateko oihan bat dirudien lan sektore honetan. ●

Gonbidatu deserosoak

AMAIA LEKUNBERRI ANSOLA

Hitzokin betetzen ari naizena bezalako espazioetan, iritzi kutsuko edukietan, gauden azpiordezkatuen emakume kazetariok. Iritzi artikuluen %20 inguru sinatu ohi dugu. Generoaren arabera, kazetaritzan aritzen garenok esateko daukagunari ematen diogun garrantziaren edota zilegitasunaren desoreka nabarmena da.

Patriarkatuak kazetaritzan duen islaren adierazleetako bat besterik ez da plazaratutakoa, desparekotasuna beste hamaika formatan ere azaleratzen baita. Horietako zenbait jasotzen ditu Martxoak 8aren bezperetan *El Salton* argitaratutako *¿Por qué el feminismo es más una lucha que una realidad en las redacciones?* erreportajeak. Tituluak aurreratzen dio hipotesi nagusia irakurleari: feminismoa ez da egikaritutako zerbaitek erredakzioetan, borroka baizik. Eta lehen lerroan mahaigaineratzen da horren arrazoi nagusitzat jotakoa: "Botere eta korporatibismo maskulinoak zaildu egiten dute praktika feministak eta kazetaritza feminista modu orokortuan txertatzea". Bat nator azpimarratutakoarekin. Halere, esango nuke badela, aipatutakoekin batera, parekidetasuna oztopatzen duen mekanismo sotilagoak –eta hortaz, indartsuagoa izan daitekeenik–.

Belen Gopeguiren *Tiroa kontzertuaren erdian: eleberrietan politikaz aritzeari buruz* (Txalaparta, 2011) lanaren hitzaurrean, erdigunera iristen diren bazterreko gorputzez mintzo da Eider Rodriguez. Hala gertatzen denean *stablishment*aren mekanismoa zein izan ohi den azaltzen du: "txuleta zatia" jaurti ohi die heldu berriei, eta horien arreta desbideratuta, une hori probesten du beharrezko egokitzapenak egiteko, presentzia berriarekin ere denak lehengo logika eta martxari eutsi diezaion. Modu horretan, oreka berri bat, aurrekoaren aldaera sotil bat, ezartzen du: "Aurrerantzean zapalduet keatzeko baimena emango zitzaien, baldintza batekin: biktima papera onartu behar zuten eta inolaz ere ez ziren ahaleginduko ez zegokien beste paper bat jokatzeko (...). Ordenan integratu nahi izango dira, ordena irauli behar ez izateko". Beste hitz batzuekin esanda: toki bat esleitzen zaie, baina mugatua eta edozein mugimendu aurreikusgarri bilakatzen duena, indarrean den ordena desorekatu dezakeen ororen suhesi.

Emakume gisa kazetaritzan betetzen dudan tokiaz hausnartzerakoan, hitzok oihartzun egiten dute nire baitan. Eta zentzu horretan, hainbatetan entzunagatik, ezagun zait *El Saltoko* erreportajearen iturri batek dioena: emakume izateagatik, ulertutzat jotzen dela guri dagozkigula zenbait gai (indarkeria matxista kasuak, Martxoak 8, "bigun" kontsideratzen diren gaiak...), horien jarraipena egin nahi ez badugu ere. "Dagokigun paperera" mugatzen gaitu sarri, hori ere paper erre bilaka daitekeen arren. M8ko gertakaria horren adibide: manifestazioaren jarraipena egiten ari nintzela garrasi batzuk aditu nituen bizkarrean; laupabost gizon kazetari ziren, kamerak eskuan, fokuratuta zeukaten espazioan genbiltzan gainontzeko kazetarioi baztertzeko esanez. Beren lana besteonaren gainetik balego bezala. Emakume Langilearen Nazioarteko Eguna izanik, paradoxikoa iruditu zitzaidan, gutxienez. Eta ikaragarri argigarria ere bai. Keinu sinpleenek esplizitatu baitezakete egunerokoan inplizitua den logika oso bat: batzuen lana bigarren mailakoa eta ordezkagarria dela (baita "dagozkigun gaietan" ere), eta oraindik orain gonbidatuak besterik ez garelako festa honetan, adibidez.

Inoren festan egonik, ez ote da lizentzia lartxo hartzea zer eta gauza hauetaz hitz egiteko ahotza altxatzea, non eta iritzi artikulua batean. Beinke, zeinen esker txarrekoak izan daitezkeen gonbidatuak. ●